

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

**2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI,
ÜRETİCİLERİN VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE GELECEKTE YAŞANABİLECEK
BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)

TUTANAK DERGİSİ

-----0-----

1'inci Toplantı

20 Mayıs 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun çalışma usulünün ve takviminin belirlenmesine, yapılacak yerinde inceleme çalışmalarına ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI,
ÜRETİCİLERİN VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE GELECEKTE YAŞANABİLECEK
BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)

-----0-----

1'inci Toplantı
20 Mayıs 2025 Salı

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

2025 Yılıının Nisan Ayında Ülkemizde Gerçekleşen Ziraî Don Olayının Sonuçlarının Araştırılması, Üreticilerin ve Tarımsal Ürünlerin Uğradığı Zararların Tespiti ve Gelecekte Yaşanabilecek Benzer Olayların Etkilerinin En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 16.36'da açıldı.

Komisyonun çalışma usulünün ve takviminin belirlenmesine, yapılacak yerinde inceleme çalışmalarına ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 17.45'te toplantıya son verildi.

20 Mayıs 2025 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 16.36
BAŞKAN: Adem KORKMAZ (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)
----- 0 -----

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok kıymetli Komisyon üyeleri ve değerli basın mensupları, Komisyonumuzun bugünkü toplantısına hoş geldiniz.

Komisyonumuzun ilk toplantısı için yeterli çoğunluk vardır, toplantıyı açıyorum.

II.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Komisyonun çalışma usulünün ve takviminin belirlenmesine, yapılacak yerinde inceleme çalışmalarına ve Komisyona davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bugünkü toplantımızda Komisyonumuzun çalışma usulü ve takvimini görüşeceğiz. Herhangi bir karar almayacağız, oylamamız yok, sadece bundan sonraki bu Komisyon sürecini nasıl yürüteceğimiz konusunda yaptığımız bir taslak çalışma var. Bu çalışma üzerinden istişare ederek bundan sonraki yapacağımız çalışmanın çerçevesini belirleyip hızlı bir şekilde de çalışmalarımızı sonlandırmak gerekiyor çünkü millet açısından da yani üreticiler açısından da kamuoyu açısından da -çünkü çok hızlı ilerliyor zaman- bu sebeple bir an önce sahayı toparlayıp daha sonraki çalışmaların nasıl yapılacağını istişare edeceğiz. Bu konuda da yine ilgili kurum ve kuruluşlarımızı, sivil toplum örgütlerimizi, kamu kurum ve kuruluşlarımızı, akademisyenleri davet ederek çalışmamızın nasıl yürütüleceğini de ayrıca konuşacağız.

Ben bu noktada şunu söyleyeyim: Şöyle bir usul güdelim arzu ettik, saha ziyaretleri, hızlı bir saha ziyareti yapalım ve bir ön rapor hazırlayalım çünkü şu anda bu konuda Hükümetimiz de bir çalışma yürütüyor, onların çalışmalarına da belki katkı verecek bir ön rapor hazırlayalım. Bunun için bu hafta 22 Mayıs'ta yani perşembe günü Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüzden küçük bir sunum isteyeceğiz, sonraki sürece de karar vereceğiz.

Evet, bizim bugünkü toplantımıza ilişkin genel bilgilendirmemiz bu şekildedir. Bundan sonraki kısma yazılı basınımızla devam edebiliriz diye düşünüyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yalnız, Başkan, süreç on gün geçti. Ben bölgeye gittim, gerçek anlamda... Şimdi, bu zirai donun etkisi bölgelerde gerçekten üreticiyi hem psikolojik hem ekonomik hem de diğer kesimleri de etkileyecek biçimde olumsuz bir noktada. Onun için süreci biraz hızlandırmamız gerekiyor, bir hafta öyle geçti.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İşte onu konuşacağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, Tarım Reformu gelecek dedik, bir hafta da öyle geçecek.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Takvimi eğer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yani çünkü şöyle bir beklenti de oluşmuş: Sanki Meclis tarafından bu işler çözümlenecekmiş gibi bakılıyor. Biz tespitlerimizi yapalım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Taslak takvimini sunduğumda zaten aynı şeye katıldığımızı görüşeceğiz, böyle hafta hafta gitmeyeceğiz, bu hafta belki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yani bir de gerekirse bölgelere; 3 vekil bir bölgeye, 3 vekil bir bölgeye dağılalım, bir an önce yerinde görelim, şu Komisyon raporunu oluşturalım çünkü buradan görünmeyen sorunlar var. Örneğin, Sayın Bakan bizim Çamardı bölgesine gitmiş. Şimdi orada yetişen misket elması bu yıl yoksa gelecek yıl da yok. Nedeni şu: Bu yıl verim yılı örneğin. Çok ciddi anlamda bir kayıp var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bunlar tartışacağımız konular, isterseniz ben...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Onun için hızlandıralım biraz, çok yavaş gidiyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, biz de aynı şeyi söylüyoruz.

Ben görsel basınımıza teşekkür ediyorum. Bundan sonraki konuyu yazılı basınımızla...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ben her Komisyon'da söylerim, görsel basını çıkarma, video çekimi olduğu yerde, don gibi bir konuda, siyaseten bir şey de olmayacağı için çok manalı olmuyor yani niye yapılıyor, ben de onu anlamıyorum. Şimdi, zaten biz videoyu kendimiz çekip paylaşıyor muyuz? O da görsel basına girmiyor mu? Aynı iş değil mi?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Arkadaşlarımızın burada kalması... Bir de zaten kalan Anadolu Ajansı, İHA, Bengü Türk, Meclis TV; bunlar da komisyonlarda...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Bir şey olmaz, kalabilir de; bu kadar da şey değil yani sıkıntı yok.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Genel usul olduğu için ben söyledim, sıkıntı yok.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Genel usul olduğu için Başkan öyle söyledi yoksa konuşacağımız şeyler kamuoyundan gizli veya çok şeyler değil.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de tarım stratejik bir alan, siyaset yapılacak bir yer de değil.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İsterseniz taslağı ben bir anlatayım, ondan sonra görüşlere geçelim. Böylelikle zamanı ve usulü de doğru ilerletmiş oluruz.

Şimdi hedefimiz şu: Saha ziyaretlerinin ardından hızlı tespitleri içeren bir ara raporu hazırlamak. Yasama tatili öncesinde hem saha ziyaretlerinin hem de kurum ve kuruluşların, görüşlerin tamamının dinlenerek artık yaz döneminde rapor aşamasına

geçilmesi ve eğer sarkarsa bir ya da iki konuda ki bu da özellikle TARSİM ve iklim değişikliği gibi iki konuda da daha teknik ve akademik düzeyde kurum, kuruluşların katılacağı bir çalıştay planlamak. Bu, büyük ihtimalle ekime kalabilir. Bu, biraz daha yapısal değişimleri içerdiği için bir üretici açısından da bir aciliyeti yok bunun çünkü bu ciddi bir çalışmayı gerektiriyor yani üç etaplı bir çalışma niyetimiz var. Şöyle söyleyeyim: Çünkü şu ana kadar Bakanlığımızın sahada yaptığı çok ciddi çalışmalar var, bu olay olduğu andan itibaren, nisan ayından beri, neredeyse bir ayı geçti. Şu anda Genel Müdürlüğümüzle görüşmeleri yaptık. Bu hafta 22 Mayıs'ta Komisyonumuzda bir sunum yapma noktasında anlaştık. Bugün de işte netleştirecek hemen perşembe günü başlayacağız ve mümkünse hemen takip eden 25-26 Mayıs tarihinde Malatya, 30-31 Mayıs tarihinde Mersin-Adana ve takip eden hafta da 13-14 Haziran tarihinde de Manisa-Denizli gibi bir bölge ziyareti yapalım, sonra...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Niğde'yi de katalım, Niğde en çok darbe yiyen yerlerden.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Geleceğim.

Sonra, hızlıca bir ara rapor hazırlayalım, bir ara rapor toplantısı yapalım. Bu toplantıda acil alınması gereken önlemlerle ilgili bir rapor hazırladıktan sonra bunu ilgili Meclis Başkanlığına sunarak, Bakanlığımıza iletilmesini sağladıktan sonra da kamu kurum ve kuruluşlarımızın, ilgili kuruluşları, TARSİM'i, ilgili Genel Müdürlükleri, Türkiye Ziraat Odaları Birliğini, Odalar ve Borsalar Birliğini, Tarım Kurulunu, en çok dondan zarar gören belki oda başkanlarını Komisyonumuza davet edelim. Bu arada da ikinci bir saha ziyareti yapalım yani bu da... Hani herkes kendi iline gitmek istiyor yani bunu da Komisyonun tamamını...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bakın...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben sunumumu yapayım, sonra...

Komisyonun tamamını, bütün illeri dolaşalım dersek bu sefer bitiremeyiz çünkü 34 tane şu anda birinci derece il var. Üç bölgeyi diyorum öncelikle, donun en etkili olduğu Malatya, Manisa ve Adana-Mersin çünkü Adana-Mersin de birinci ve ikinci donda biliyorsunuz hasar gördü. Bu planlamalar yapılırken şöyle yapılabilir: Buradan Ankara'dan çıkılır, Niğde'den yapılabilir...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi şuna göre... Bir ürünün kaybolduğu yer değil piyasayı belirlediği yer öncelikli. Niğde elmada 5 il adına fiyat belirlenen bölgedir. 610 bin ton elma yetişen yerde 570 bin ton elmada bu yıl kayıp bekleniyor. Türkiye'deki piyasa da Niğde'den belirleniyor. Böyle noktalara gitmek lazım. Şimdi, Karaman, Konya, Antalya, bir de Niğde elma olgusunda en önemli darbe yiyen yerler ama elmanın Türkiye piyasası ile yurt dışı piyasası da Niğde'den belirleniyor. Şimdi onun için Niğde'ye bu konuda gidilmesi lazım. Kiraz da aynı durumda ama kirazın ötesinde piyasa belirleyen illere gitmek lazım.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Başkanım, bu şekilde ilerleyemeyeceğiz gibi geliyor bana.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, ben...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Bölgesel analizlerde isterseniz somut illere gideceksek hasarları bir görelim, ona göre bölge belirleyelim yani herkes "Benim elmam, benim armudum..."

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Hayır, bak, bir şey söyleyeyim...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Özür dilerim...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama söylediğim laf anlaşılın diye söylüyorum.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Ben de sizinle hemfikirim, farklı bir şey söylemiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ben diyorum ki piyasayı belirleyen iller var, hem yurt dışını hem yurt içini. Mesela Ermenistan'a, Kazakistan'a, yurt dışına elmayı gönderen il Niğde. Şimdi, burada ihracatçının yaşadığı sorun var, yurt dışı pazarı var, tarım işçisi sorunu var, bunların bütününe bakabileceğimiz bir yer, onun için söylüyorum.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Sonuç olarak söylediğiniz her şey hasarın büyüklüğüne göre değişecek bir olay, doğru mu?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şöyle yapalım, ben...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Özür dilerim.

Hasarın olduğu ürün neyse, nerede olmuşsa koyalım önümüze, analiz, herkes fikrini söylesin. Niğde'de elma...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Perşembe günü Genel Müdürlüğümüz bize detaylı bir bilgilendirme yaptıktan sonra bu tartışma biraz daha makul olur. Bizimki bir...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Bölge belirlemeden gitsek daha iyi, önce bir görelim ne olduğunu.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bizimki...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, tespiti ne üzerinden yapıyorlar? ÇKS'si olana gitmişler, orada Çamardı'da -ben daha dün oradaydım- ÇKS'si olmayan bahçelere gidilmemiş.

Şimdi, o tespiti neye göre yapacak? Biz Komisyon olarak Bakanlığın yaptığının üzerinden gideceksek zaten bize niye gerek var?

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Tespitler şöyle yapıldı: Her ilçe dilekçeyle il ve ilçe müdürlüklerine başvurdu, uzmanlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bizde öyle değil, bizde yok öyle bir şey.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bakanlığımızdan alacağımız bir ön bilgilendirme, şu anda bu don sürecinde ne aşamadayız, Bakanlığımızın tespitleri nedir, TARSİM'in tespitleri nedir? Nereden bileceğiz şimdi? Tek tek bütün ilçeleri gezerek... Önce bir Bakanlıktan fotoğraf çekeriz, orada büyüklük belli, veriler var, ondan sonra, otururuz...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Ürün bazlı bakalım, ona göre.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, evet, tabii.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bak bir şey söyleyeyim, Elma Birliği var, raporunu hazırlamış, Bakanlığa da sunmuş. Birliğe gideriz, birlik bizimle o verileri paylaşır.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yok, ona gitmeyelim.

Şu anda, bakın, yanlış bir yerden gidiyor. Yani "Niğde'ye gitmeyelim, başka bir yere gidelim." diye tartışma açılmadı ki şu anda. Sadece ben bir taslak...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - İsim okudunuz, onların dışında yokmuş gibi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Hayır, hayır, var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır, öyle şey olur mu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Okumadı mı? "Adana, Manisa..."

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - O Başkanın önerisi.

Evet, şimdi, benim anladığım, Başkanım burada sadece öneri olarak söyledi, arkadaşlarımız da o önerileri söyleyebilir; bu Niğde'ye veya bir başka ile gidilmemesi anlamında değil. Biz, öncelikle yüzde 100 zarara uğrayan veya yüzde 50'nin üzerinde zarara uğrayan ürünleri belirleyip o ürünlerin en fazla piyasa ve üretildiği bölge... Zaten geçen toplantıda şunu konuştuk, dedik ki: "Biz, don olan 7 bölgeye de gidelim."

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Aynen öyle.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - "Karadeniz'e de gidelim, Ege'ye de gidelim." Orada diyelim ki İç Anadolu'da Niğde elma pazarında etkin, kiraz da var ama oraya gitmişken kirazı da görelim, onlara da bakalım yani neler... Yani bunun çalışmasını Başkanlık bir programlasın.

Başkanımın söylediği şu, geçen toplantıda arkadaşlar şunu önermişlerdi: Bir ön rapor verelim, bu çok şey oluyor. Biz, bu Komisyon olarak neler önerebiliriz, bu o rapora kavuşması için böyle biraz hızlandırılmış şey ama araya bayram girdiği için de biraz sarkıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, iki hafta sarkıyor.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Ama biraz daha arkadaşlar şey yaparsa yoğun çalışılır, iki günü ayırırız; Niğde, Adana, Mersin yaparız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, tabii, bu planlama meselesi.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Belki Denizli, Burdur yaparız ya da başka orada don olduğu... İşte, Güneydoğu'da Malatya'ya gittiğimizde Elâzığ'a da gideriz yani bunlar yakın iller, şey yaparız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii ki.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Bunları birbiri ardına, peşi sıra, önce iller... Burada 22 arkadaşımız var...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Ya da bölünüp de gidebiliriz.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Yani bunu 5 bölgeye, 4 bölgeye ayırsak, o hafta süratle bir bölgeye gitsek, o bölgenin uygun görülen bir ilinde bir toplantı, bölge toplantısı yapsak, sonra diğer bölgeye, diğer bölgeye; bunu üç dört hafta gibi bir zaman içerisinde tamamlasak, ondan sonra da buradaki çalışmaların tamamını burada sürdürsek daha makul olur gibi geliyor bana.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Şöyle Şerafettin ağabey, 3-4 ile toplu gitsek faydamız var, oradan, ilden dağılsak. Mesela ilin büyük ilçeleri olur; Adana'nın, Mersin'in veya Niğde'nin, oraya gidip oradan gerekli resmî bilgileri aldıktan sonra saha ziyaretlerimizi...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bölünebiliriz.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Başkanım diyelim ki nereyi uygun gördüler, işte, Niğde'ye gittik, Fethi Bey dedi ki: "Şuraya gidin, büyük ilçe." Oraya gidelim, bölünelim, biz de bir başka ilçeye gidelim. Öbür taraftan, 3'e bölünürüz, 4'e bölünürüz, böylelikle o ilin tamamını gezmiş oluruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, ben ifadeyi tekrarlayayım: Yani Niğde kapsamında söylerken yanlış anlaşılmasın, il kapsamında demiyorum, bir ürünün Türkiye'de piyasasını belirleyen ili var. Malatya kayısıyı belirler, Ordu-Giresun fındığı belirler, Niğde de elmayı belirler, onun için söylüyorum yani ana belirleyici unsur onlardır, oradan yurt dışı fiyatı belirleniyor, Türkiye ona uyuyor, diğer yurt içi satışlar da. Mesela nasip olursa bunları gideceğiz, göreceğiz. Bir HASGÜL var, Türkiye'ye hiç satmıyor ki tamamı yurt dışına gidiyor. Şimdi, oranın koşullarıyla bizim küçük aile tipi işletmenin koşulları da farklı. Onun yaşadığıyla 30 dönüm arazisi olanın yaşadığı mağduriyet ayrı. Bir de bunun yurt dışı pazarı kayboluyor, ihracat kayboluyor, geçici, mevsimlik işçi çalıştıramıyor, kendi yanında çalışan ziraat mühendisiydi, muhasebeciydi, bunlar boşa kalıyor. Böyle işletmeleri görmekte fayda var çünkü bunlar birlik orada, Elmacılar Birliğidir, benim önerim o yönde. Yoksa Niğde'ye ille gidelim değil, söylemek istediğim o.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii tabii.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Gidilecek yerlerde sıkıntı olmaz.

Şimdi çağrılacak olanlarda kimleri çağıralım? Mesela ihracatçılardan çağırmamız gerekiyor mu? Başkanım demin okudu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Birlikler Başkanım, Elmacılar Birliği var örneğin.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Birlikleri bizim buralara çağırmamız lazım, onları şey yapmak lazım konuşup...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Başkanım, söz isteyenler var.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkanım, ben 3'üncü kez söz istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun Sinan Bey.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Söz almadan konuşuluyor yani önce bir bunu öğrenelim. Söz mü isteyeceğiz, yoksa sözü alan konuşuyor mu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Komisyonlar böyle yürür de.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Teşekkür ederim.

Öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

DEM PARTİ olarak bizim bir önerimiz vardı zaten yani bir ön bilgilendirmeye ihtiyaç var. Hükûmet ne yaptı, bu bakımdan zaten açıklandı. Bu ön bilgi üzerinden diyelim ki ne karşılanmış ne karşılanmamış özellikle acil talepler açısından. O bakımdan, Başkanın dediği yani "27'sinde bir bilgilendirme yapılacak." O önemlidir, birincisi bu.

İkincisi, bu ön bilgilendirme üzerinde aslında biz bir saha çalışması yaptık DEM olarak. Malatya, Adıyaman, Maraş, Tunceli, Çukurova bir saha çalışması yaptık, hem fotoğrafladık hem rapor hâline getirdik, duruyor. Sanırım bütün partiler bunu yaptılar.

Şimdi, acil talepler konusunda aşağı yukarı her yerde aynı şeyi dinledik ama esas mesele -onu konuşacağız sanırım- köklü tedbir ne? O açıdan kurumların çağırılması söz konusu iken bizim bir önerimiz var, TÜBİTAK mutlaka çağırılmalı. Ben sonraki toplantıda TÜBİTAK'ın haritasını size göstereceğim yani kalıcı çözümlerle ilgili çünkü Bilim ve Teknik bu sayısını buna ayırmıştı, bir de ciddi bir harita sunmuştu -ki biz onun bir parçasıyız- orada büyük bir felaketi konu ediyor, o bakımdan biz onları çağırırsak. Bunu sonra daha ayrıntılı size sunacağım, bu ne diyor, ne demiyor? Hani yakın talepler değil de orta vadeli talepler olarak Hükûmet ne düşünüyor? Sadece acil talepleri söyleyemeyecek besbelli ki ne önerilmelidir konusunda ne yapabiliriz? O bakımdan da biz TÜBİTAK'ın çağırılmasından yanayız, gelirse bize hem bununla ilgili olarak belki ayrıntılı bir sunum yapar hem de aynı zamanda köklü çözüme dönük olarak önerileri ne olur?

Bu planlama konusunda da bizim kanaatimiz şu: Bütün illeri gezmek son derece zordur, öne çıkan 3-4 tane il vardır, belirtildi onlar, bu 3 ya da 4 ilden biri Manisa'dır, biri merkez Malatya'dır, biri Çukurova'dır. Ben Çukurova'dan yeni geliyorum, hakikaten durum felaket. O açıdan, 3 tane ya da 4 tane pilot bölge belirlenirse iyi olur ve benim kanaatim oralara bir defa gitmeniz yeterlidir çünkü biz gittik yani gezdik tek tek, ben hepsini fotoğrafladım, talepleri aşağı yukarı belli, sonradan size ayrıntılı bunları sunacağım. O açıdan, belki ortak bir heyet olarak Malatya'ya gideriz, ortak bir heyet olarak Çukurova'ya gideriz, bir heyet olarak Manisa'ya gideriz, öbürünü zaten bütün partiler yaptılar az çok, diyeceğim bu. Yani planlama konusunda da 25'i olmasa iyi olur, bizim önceden belirlenmiş bir şeyimiz var; 26-27 Malatya uygundur bizim açımızdan.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, başka bu konuda söz isteyen...

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Başkanım, ben...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Ben öncelikle şunu belirtmek istiyorum: Şimdi, saha ziyaretleri diyoruz ama şunun bilincine varalım diye düşünüyorum; evet, sahada bizim kalkıp da tek tek bir şeyleri görme gibi, tespit etme gibi şansımız hemen hemen yok gibi, çok az. Zaten bir ile, bir ilçeye bile girsen çıkamazsın yani arazi arazi de dolaşamazsın. Benim düşüncem, biz önce iyi bir brifing alalım, notlarımızı bir alalım Sayın Başkanım, numune olan yerlerde, önemine göre, sayın vekillerimin de ifade ettiği gibi bazı bölgelerde ürün bazında analiz yapalım. Yani temeli doğru kuramazsak çok yoruluruz, sonra da bunu toparlayamayız; doğru bir temele oturtalım. Bence, önce Bakanlıktan bu şeyler üzerine, bu hasarlarla ilgili bir brifing alalım derim ben. Bazı çalışmalar yapılmış, alalım, belki de nokta teyit etme anlamında birkaç yere görevlendirme yapalım; bunun üzerine ilerleyelim derim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Nilgün Hanım, buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Başkanım teşekkür ediyorum.

Aslında benim de görüşüm benzer, şöyle: Öncelikle, perşembe günkü brifingden sonra ben bölgesel olarak her bölgeye gidilmesi gerektiğini düşünüyorum, bölgelerde de o ürün desenine göre, stratejik olarak belki perşembe günü alacağımız bilgi neticesinde hangi ürünle ilgili detaylı... İşte, İç Anadolu Bölgesi'nde elma yoğunluktaysa elmada, ne bileyim Ege Bölgesi'nde üzüm yoğunluktaysa üzümde en çok hangi il etkileniyorsa onlara gidilmesi gerektiğini ben de düşünüyorum.

Bugünkü toplantımızın amaçlarından biri de "Kimleri dinleyelim?" Burada ben Fethi Bey'in söylediği şeye de katılıyorum, ciddi anlamda biz de mesela Denizli bölgesinde şeftalide, elmada, kirazda tamamen ihracata, dış piyasaya çalışıyoruz. Dolayısıyla, bununla ilgili stratejik olarak ileriki aşamalara yönelik Ticaret Bakanlığını dinlemeliyiz çünkü pazarlama stratejilerimiz ne olacak, biz bu sene bu ürünü veremediğimizde dünyadaki diğer rakipler ne yapıyor ya da ne olacak, pazar kaybeder miyiz ya da farklı nasıl bir stratejiye gidilecek; onlar önemli. İklim Değişikliği Bakanlığımızın mutlaka olması gerektiğini düşünüyorum çünkü aslında bu Komisyon daha çok... Bu, bizim Komisyonun isminde de var ya "yaşanabilecek benzer olayların etkilerinin en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirler" yani "Bundan sonraki süreçlerde böyle bir şey yaşadığımızda ne yapmamız gerekiyor?" a çok önem veriyorum açıkçası. Dolayısıyla, evet, şu çok doğru bir karar Başkanım, hemen ilk bir ara rapor vermek bence çok güzel; durum tespitine yönelik. Ne yapılabilir, bizim önerilerimiz, Meclis olarak önerilerimiz ne yapılmalı? Bu yaraya nasıl pansuman yapabiliriz, onu önermemiz lazım. Tabii, teknik konuşulur. Bazı ürünler alınmış, bazı ürünler alınmamış; mesela öyle olmaması gerekiyor. Adam zarar gördüyse tüm meyvesinin alınması gerekiyor gibi, buna benzer sahada da çıkar, belki perşembe günü de çıkar, bunları ilave ederiz diye düşünüyorum. Dolayısıyla, bu perşembe günkü toplantıdan sonra şekillenecek ama bence mutlaka 7 bölgeye ya da işte, belki -"Marmara çok fazla yok." deniliyor- 6 bölgeye mutlaka ziyaret edilmeli.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum Nilgün Hanım.

Bu ziyaret konusunda esasında hemen hemen aynı şeyi düşünüyoruz. Sadece takvim meselesinden dolayı ve bir de ön rapor hazırlama ihtiyacı konunun kendiliğinden kaynaklı çünkü biz eylül, ekim ayında bir ön rapor sunarsak bunun bir anlamı kalmaz, zaten süreç netleşmiş olur, ödemeler yapılmış olur, Bakanlık kararlarını vermiş olur. Biz burada hızlı bir şekilde bir saha ziyareti yaparak, işte, 3 il gibi, 3 bölge gibi yaparak, sonra kurum ve kuruluşları hafta içi burada dinleriz, hafta sonu yine gerekirse 5 gruba bölünürüz, Türkiye'nin 5 bölgesine aynı anda gideriz. 5 bölgede her giden grup 3'er il gezse 15 ili bir haftada çıkarırız, 8-10 il de biz yapsak zaten herhâlde 20-25 ile ulaşabiliriz. Biraz takvimi de iyi değerlendirelim, kastettiğimiz o; 2 grupta, 2 takvimde planlayalım dediğimiz konu o. Yoksa elbette stratejik olarak ya da etki bakımından ya da sosyal taban bakımından en önemli iller hangisiyse bunları seçer, buralara mutlaka uğrarız; bir şekilde Komisyon temas etmiş olur diye düşünüyorum.

Başka bir konuda fikir, görüş...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Biraz evvel Sayın Bakan da söyledi ya hani, geçiş yolu üzerindeki aslında giderken uğranılması; belli bir saatte ve erken yola çıkarız bu çalışma olsun diye.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, tabii.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Birden fazla ile, mesela Adana'ya, Çukurova'ya giderken Aksaray, Niğde üzeri geçip gidiyoruz; o şekilde...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Aynen öyle.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ulaşımın nasıl olacağını falan, onları da siz...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bunlara da çalışacağız iller netleştikten sonra.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, bu Ziraat Mühendisleri Odası, Ziraat Odaları, ticaret ve sanayi odası ve birlikler, öncelikli olarak bunlar olayın içinde ama işte, dediğim gibi ihracatçı olan Denizli, Antalya, Konya, Karaman, Niğde'de büyük elma bahçeleri... Ben gittiğim için biraz önce HASGÜL'ü örnek verdim. İtalyanların var örneğin, İtalyanların bizim orada bahçeleri var; bin dekarın üzerinde yerler. Hani biraz evvel söylenince, yerine gitmeyelim değil, örnek, böyle zararın yoğun yaşandığı ve bize anlatacağı olan kişilere de gidersek... Bizim burada aslında yapmamız gereken şu bence: Şimdi, ağız alışmış herkes "hükümet" diyor da hükümet yok biliyorsunuz Cumhurbaşkanlığı sisteminde, Bakanlığın verileri üzerine biz de farklı verileri bütünleştirip, ilerdeki süreci doğru ayarlamalıyız. Biraz evvel sayın vekilimin söylediği gibi, biz burada alacağımız kararlarla veya söyleyeceklerimizle Türkiye'nin bundan sonraki sürecini de şekillendireceğiz çünkü dondu, doluydu, kuraklıktı yani tarımla ilgili stratejik bir rapor ortaya çıkarırsak birlikte Türkiye'nin geleceğine de hizmet etmiş oluruz. Tarım stratejik bir alan diye hep belirtiyoruz, bu don olayı bir kere yaşanmayacak, bundan sonra bu iklim değişikliğiyle yarın bakacaksınız ani sıcaklıkla yazın da ürün var sandığımız yerde ürün yanıp gidecek, böyle bir şey olmayacak, böyle bir sorun var. Sonra bir de zararlılar ortaya çıkıyor arkadaşlar, bakın, bu alanda daha önce görülmedik değişiklikte zararlılar... Örneğin, işte, fındıkta kokarca dediğimiz olay; Akdeniz sineği, ithal ürünlerle geldi, Türkiye'nin başına bela. Bu yıl şeftali yok diye dert yaşıyoruz, geçen yıl olan şeftaliyi de Akdeniz sineği bitirdi. Bütünyle ortaya çıkaracağımız çalışma, teknik bilgileri de içeren faydası olacak bir çalışma. Yoksa zaten tarım il müdürlüğü, ilçe müdürlüğü gitti, tespit yaptı, biz onun üstüne bir şey koymayacağız, biz bunu geliştirip bir şey olsun diye, Meclisin bir farkı olsun diye... Yoksa oradaki arkadaşın verdiği bilgi üstüne yürürsek... Görülmeyeni görelim diyorsun. Alana ben bu hafta gittim -bir hafta gene gezdiğim için söylüyorum- bakın, biraz evvel söyledim, ÇKS'si var, tespit yapılmamış çünkü o işletme çok önemsenmemiş, küçük görülmüş. Bunları da bizim...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Malatya'da yapıldı ya.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Elmada bir bölüm yapılmış ama örneğin, işte, az önce söylediğim gibi, bizim o eskiden gelen geleneksel bahçelerin çoğuna gidilmemiş çünkü onların ne ÇKS'si var ne TARSİM'i var ama orada böyle bir ürün yetişiyor. O ürünün Türkiye üzerinde bir kaybı oluşacak, onu da yok sayamazsınız, var, işte, orası o ürünü vermezse pazardaki denge bozulacak. Onun için söylüyorum yani muhalefet olsun ya da farklı fikir geliştirelim anlamında değil, birlikte yaratacağımız şeyin faydası olsun Komisyon için, kuruluşumuzun da amacının o olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Bir ürün var, bir de mekân, ikisini ayırıyorsunuz, ona göre önceliğinizi hangi ürüne, ne kadar zarar verildi, ona göre bir tespit yaparız ama zannediyorum bayağı bir şey yapıldı, Bakanlığın daha önceden hazırlamış olduğu raporlar var. Bence onları da bir inceleyelim, hepsinden daha sonra bizim gözlemlediklerimizle birlikte bir sonuca ulaşırız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, bir başlangıç noktası olması gerekiyor yani bir yerden başlayacağız ya. Yani, şimdi, öbür türlü -el yordamıyla- inanılmaz dağılırız. Yani sahadan gelen verileri -birliklerden, Bakanlıktan- bunları "check" ederek... Bizim burada görevimiz şu olacak yani bu Komisyonun iki şeyi var; birincisi, hazırlayacağımız güçlü bir rapor ve belki de özellikle sigortacılık meselesinde, TARSİM sigorta meselesinde güçlü bir yapılanma önerisi çıkacak. İkincisi de -dediğiniz gibi- toplumun şu anda Meclis araştırması komisyonu kuruldu diye sanki bu işi, ödemeleri falan bizim yapacağımız gibi bir şeyi var ama biz her hâlükârda toplumun bu beklentisine de cevap vererek bu konuyu bizim çalışacağımız ve raporlayıp ilgili birimlere ileteceğimiz konusunda... Onun için mümkün olduğunca hızlı ve yaygın olarak... Yani oradaki fikrinize katılıyorum, burada mesele bir il tartışması değil ama bizim hızlı bir rapor hazırlamak için hızlıca belirgin illere ziyaret yapıp, sonra gelip burada bir çalışmayı yaparken aynı zamanda il ziyaretlerimiz devam edecek zaten yani çarşamba günleri burada biz Komisyonunda toplantı yaparken cuma günü de grupların hangi illere gideceğini planlayacağız ama bütün 20 kişinin tamamıyla artık il il gezmesi zaten teknik olarak da, organizasyon olarak da mümkün değil ama bir gruba başkanım başkanlık eder, bir gruba başka başkanım başkanlık eder, atıyorum, 5 arkadaşımız Adıyaman'a gider gibi bunu da yapabiliriz, ikinci etapta bunu yapacağız yani. Zaten bizim bu raporlamamız bir hafta olacak yani bu şey değil, uzun bir raporlama olmayacak. Fikirleri hızlıca sahadan aldıktan sonra belki toplantıya geleceğiz, şunları öneriyoruz diyeceğiz, bitecek yani o çok uzun bir mesele değil. Esas nihai rapor kısmında çalışmayı sürdüreceğiz. O konuda belki yine sizlerin önerisiyle bir ya da iki tane ciddi çalıştay yaparak bu konuda, özellikle sigortacılığın yeniden yapılandırılması, bir de iklim değişikliği konusunda bundan sonra alınması gereken önlemler... Birisi dar anlamda donla ilgili çünkü bizim zirai donla ilgilenmemiz, ikincisi de sizin söylediğiniz "Daha uzun dönemli etkilerde ne olması gerekir?" gibi daha politik bir rapor çıkabilir oradan. Bu çalışmaları tamamlayarak bitirmeyi düşünüyoruz. Yani bugünkü toplantımızın ana gündemi buydu, genel anlamda başka fikir, öneri ya da görüşü olan varsa...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kimlerin çağrılacağını okuyordunuz ama...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kimlerin çağrılacağına ilişkin daha şeyler yeni geldi. Bugün ben Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Başkanı Şemsi Bayraktar Bey'le görüştüm. Hem kendisinin hem de ilgili teknik ekiplerle katılabileceğini söyledi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Tarım Kurulu Başkanı var, Rize Ticaret Odası Başkanı aynı zamanda, kendisiyle görüştüm "Ben de gelirim." dedi, "Ekipler de göndeririz." dedi. Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüzle görüştüm, perşembe günü bize bir sunum yapacak. Onun dışında, üniversitelerde bu konuda çalışmış, özellikle sigortacılık konusunda çalışmış, bu kısımları toparlıyoruz, buralardan konuşmalar yapacağız. Bu öneriler de bize az önce geldi, bunları da derleyeceğiz.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - TÜBİTAK'tan çağırabiliriz Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - TÜBİTAK'ı not ettim.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - İklim Değişikliği Genel Müdürlüğünden...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İklim Değişikliği, evet evet, hepsini... Burada zamanı da planlayarak gerekirse bazı haftalarda iki toplantı yapmamız gerekebilir, onu söyleyeyim. Biz mümkünse temmuz ayının ikinci haftasına kadar çalışmalarını bitirelim istiyoruz, birincil çalışmalarını bitirelim. Yaz dönemi giriyor tabii, ondan sonra Komisyon çalışmak isterse bilemeyiz hani fiziken, fiilen imkânlı durumuna bakarız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ticaret Bakanlığında da gelecekler değil mi?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, evet; onlarla ilgili notlar alıyoruz. Konunun ticaret hayatına etkisi gibi, özellikle ihracat pazarlarına ve bunun sektöre etkisi, bu konuda belki alınması gereken önlemler gibi, bu notlar çerçevesinde... Yani şöyle bir şey yapmadık, işte şunları belirledik, şunları aradık, şunları... Tek teyitleştirdik, en azından bu konuya bir zihinsel, hepimizde bir altlık oluştursun dediğimiz perşembe günü, onu da bu hafta yapalım dedik, haftaya bırakmayalım. Bu hafta yapalım ki gelecek haftadan itibaren yoğun bir şekilde... Eğer "Tamam." dersiniz de bu hafta "30-31 Mayıs'ta da Malatya" diye bunu da konuşalım. Bu konuda bir itiraz var mı, farklı şeyi olan... Özür dilerim: 25-26 Mayıs. Evet, saha ziyaretleri 25-26 Mayıs'ta Malatya, 30-31 Mayıs'ta Adana-Mersin şeklinde.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - 25 Mayıs olmasa iyi olur Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Nasıl?

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - 26-27 yapsak?

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Zaten 25'inde akşam orada olunur, 26'sı esasında.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - 26 esasında yani cumadan orada olunur, cumartesi saha çalışması olacak; bir gün.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Tamam.

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Peki, şunu sormak istiyorum: Ziyaretlerimize Tarım Bakanlığında biri, birileri eşlik edecek mi, Bakan olsun, Bakan Yardımcıları olsun?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yok, öyle bir şey yok. O Komisyona yetmez, doğru da değil.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Yalnız biz şeye bakacaksak Sayın Başkanım, yani uzman çağırmamız lazım, yanımızda bu işten anlayan bir uzmanın bize refakat etmesi lazım yani kentimize gidiyorsak...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Görüştük onu, Bakanlık bize uzman verecek yani Komisyon sürecinde de uzman verecek ama ziyaretler için de zaten sahadaki il müdürleri bu işte görevli olur, onlarla görüşürüz.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Raportörümüz olacak zaten.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii ki, tabii. Bakanlık bilmeyebilir sahayı, tam olarak bilmez, doğrusu il müdürüdür orada, tarım il müdürü, ziraat odası.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bu arada Meclisin otobüsü var, çok da güzel bir otobüs, buradan bazı yerlere uçakla gittiğimizde otobüsü oraya gönderip illere onunla geçebiliriz. Mesela yakın mesafeyi otobüsle de gidebiliriz, otobüs gayet de konforlu, ben daha önce komisyonda tecrübe ettim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Onu bir görüşelim de Nilgün Hanım, şimdi belki görevlidir otobüs, bilmiyoruz, şimdi yani ulaşım meselesi.

Bir de şimdi 25-26 için, bugün ayın kaç? 20'si, tabii "Başkanlıktan onay almak falan gerekir." dedi uzmanımız. Pazar, pazartesi, bu hafta bir karar verip hızlıca Başkanımızdan onay alırız herhâlde.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkanım, şimdi, Nilgün Hanım'ın söylediği gibi, Komisyonun çalışma biçimi Bakanlığın kontrolünde ve gözetiminde yürüyecek bir iş değil bu.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Öyle demedik zaten, kim dedi onu?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, Bakanlıktan olsun, temsilci bulunsun falan değil, bizim buradaki amacımız, ortaya çıkmamış konuları ortaya çıkararak sağlayacağımız fayda. Onun için de şimdi, doğal olarak, iller belirlenmiş, onlara benim itirazım yok çünkü özellikle deprem bölgelerinin öncelikli olması da gerekir, oradaki durumu daha iyi görelim. İkincisi, TARSİM'le ilgili de genel inaniş şu: "Niye yaptırmadın?" diye sorduğunuz zaman "Ortağımız gibi davranıyor, onda 9'unu alıyor ürettiğimiz ürünün." diyor. Bununla ilgili yasal düzenlemeyi de ortaklaşa belirleyebilirsek ve TARSİM'in yaygınlaşmasının da gerçekleşmesine yol açacak düşünceler geliştirirsek onun önemli olduğunu düşünüyorum çünkü o konuda TARSİM çoğu yerde yok, dediğim gibi ÇKS dahi sınırlı. Bu şunu gösteriyor: Tarımda, şûra kararlarını da ben okudum, bundan altı yıl önceki şûra kararlarının benzerleri gibi kararlar; uygulamada problem var, uygulamadaki problemi aşacak örneklemeleri burada geliştirmek lazım.

Ben onun için bu sürecin çok önemli olduğunu ve çok yararlı olacağını düşünüyorum. Ne kadar çok insan dinlersek, ne kadar çok yerde olayı yerinde tespit edersek o kadar çok farklı şeyle görüşürüz. Yani kitapta okuduğunuz ya da birliğin, odanın söylediğinin dışında, direkt bu işi yaşayan, hani damdan düşenin yanına giderseniz o zaman daha faydalı işler ortaya çıktığını göreceksiniz.

Onun için, bu süreçte araç olayına ben de katılıyorum. Örneğin, buradan Meclis Başkanlığı araç sağlarsa çıktığımız zaman 6-7 ili bir arada görüp gelme şansımız da olur. Sürekli gidip orada saatlerce oturmayacağız, bize ziraat odası belirleyecek, gireceğiz, oradaki alanı ziyaret edip devam edip gideceğiz, çok zor değil o iş, onu sağlayabiliriz ve daha çok yere gidebiliriz.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Başkanım, söz alabilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Şimdi, az önce bahsedildi ama yine tekrar bir detaylı anlamda ben de öğrenmek istiyorum. Şimdi, Malatya'ya gideceğiz ya da işte Adana, Mersin, daha sonra illere uğrayacak mıyız, dağılacak mıyız? Yoksa illere gidilmeyecekse, mesela Malatya'ya gittik orada şimdi, kayısı dediğimiz zaman Elbistan'da da bayağı bir kayısı var. Bizim, mesela Kahramanmaraş ile Elbistan'ın arası 90 kilometre. Şimdi, mesela ceviz, elma diyorsunuz, mesela Göksun elması vardır bizde, 3 tane üründe zayıf var. Yani oradan Malatya'ya gittiğimizde o zaman Elbistan'a ya da işte Adıyaman'a gittiğimiz zaman...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Orada bölünerek öyle yapmamız lazım.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Yoksa sıkıntı olur yani biz bütün illere 1 kişi de olsa 2 kişi de olsa bölünüp gitmemizde fayda var, yoksa kendi illerimizde sıkıntı olur yani.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok küçük bölünmelerin etkisi de zayıf olur yani 2 kişiyle, 3 kişiyle de Komisyonun gelmiş olması da çok böyle bir sahada bir karşılığı olmaz, 5 kişinin altında Komisyon...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Gitmediğimiz zaman da Başkanım, işte "Bizim buraya gelmediniz, Komisyondasınız yine de gelmediniz." diyecekler.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Vekilim yani 34 ilde en az yani çok kabaca 5 ilçe olsa 150 noktaya; biz zaman, takvim, planlama, rapor hazırlayacağız, dinleyeceğiz...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Komisyondan bölünsek yani 2-3 kişi falan...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Kimsenin aklına şu gelmiyor, gelmediği için de söyleyeyim: Örneğin arıcılar, çiçek olmadığı için bu yıl, arıcı da sıkıntıda. Stratejik olarak olaya baktığınız zaman, çok kapsamlı bir iş. Şimdi, bölge Çukurova'ya inecek, inemiyor. Dün gittim sağımdalar, sıkıntıları var. Bütününe bakarsanız sorunun ne kadar önemli... Deprem oldu, insan ve can kaybı olmadı ama gerçek anlamda bu zirai don olayı bir deprem.

Bir de çok doğru söylüyorsunuz, bir yere gittiniz, yandaki ile gitmezseniz oradaki arkadaşın da yaşayacağı sıkıntı büyük olur. O anlamda, hem ürün bazında hem de bölgesel olarak erişilebilen her yere erişmemizde fayda var, ben o görüşteyim.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Başkanım, ürün ve bölge bazlı bir planlama yapalım, her ile uğrayalım çünkü bu Komisyondaki arkadaşların hepsi bir ili temsilen geliyor aynı zamanda, bunlar da oralara duyurulur. Tokat'ta ceviz var, fındık var, kiraz var, elma var, üzüm var, hepsi var yani her yöreden her çeşitten meyvede ve sebze de ister istemez bir etkinlik oldu.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii ki.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bunu da insanlarda bir beklenti oluşacaktır. Gerekirse bütün ekip olarak bu planlamayı otobüsle yapalım, o ağı kuralım, her yere gidelim derim ben.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bir de cevizde güverme yok.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Onun etkisi de bizi vuracak.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bilmiyorum sizin oralarda...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Cevizler tamamen gitmiş.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Gitmiş.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi şöyle: Hakikaten her tarafa gitmek ben de isterim yani.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - O zaman bölünelim Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - O zaman Komisyon ciddi bir rapor... Yani önümüzde yaz var, biraz takvim, hatta iki aylık bir zamanımız var etkin olarak. İki ayda bizim bu aşamanın saha çalışmalarını ve kurum... O zaman araya tatil girecek, ta ekime sarkacak. Yani ben diyorum ki: Bir taraftan kurum ziyaretleri, kurum dinlemeleri yaparken ikinci olarak belli yerlere yine plan yapabiliriz ama 22 kişilik Komisyon, hadi 15 kişi katılsın yani bütün illeri, Türkiye'de 34 ili gezebileceğimiz ve hatta il de yeterli değil, ilçelere ineneğimiz ya da daha alt yere ineneğimiz bir çalışmanın fiilen yapılabilirliğini de konuşalım burada. Eyvallah yaparız diyorsak da tamam, ben kendi ilimde isterim her ilçenin gezilmesini. Benim de var 5 tane ilçede, bir günde biz gezemedik, Sayın Bakan yardımcımız geldi, yarısı kaldı. Şimdi "Bize niye gelmediniz?" diye orada bile bize sitem ettiler ama bunun bir sonu yok.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - İlçeleri bir yerde toplarız Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu da sıkıntılı oluyor, o da olabilir. Mesela bu da çok... Malatya'ya geldik mi mesela -bu da bir tartışma- Malatya'ya bütün bölgeyi toplayalım, ziraat odası başkanlarını, efendim, orada iki tane önemli sembolik bahçeyi gezelim, görüntüyü verelim, daha çok böyle toplantılar gibi...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - İl bazında Başkanım, il bazında.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Başkanım, lütfen önce bir brifing alalım, bu işte biz sonundan başlıyoruz işe tabii. Bir bakalım, önce bir hasarı bir görelim, ondan sonra tedaviye başlayalım, nereye gitmemiz gerekiyor, ne yapmamız gerekiyor, öyle karar verelim. Düzgün bir şekilde bize bir brifing versinler bölgeler, ürün çeşitlerine göre, alalım, hep beraber kararımızı öyle verelim ya. Önce bir görelim, şeyi görelim ya.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, şimdi şu beklentiği bütün arkadaşlar yaşıyorlar: Sanki Komisyon zarar ziyarı karşılayacak, sanki bununla ilgili kararlar alacak gibi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Burada beklentiği yükseltirsek bunun da başka bir sıkıntısı var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Bununla ilgili şu görüşme yapılabilir Bakanlıkla da Sayın Cumhurbaşkanına da arz edilir: Bu zarar ziyanın karşılanacağı yönünde bir açıklama yapıldı. Bu takvim orada öne gelirse bizim çalışma koşullarımız rahatlar, gelmezse sanki onların zararını biz karşılamamışız gibi Komisyona kalacak. Söyleyeyim alandaki...

LEVENT UYSAL (Mersin) - Ziyandan ziyade, masrafların...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, yok, şimdi şöyle: Cumhurbaşkanlığının TARSİM'in dışında da oluşan zararların yatırılacağı yönünde bir taahhüdü var, açıklaması oldu ya; şimdi onunla ilgili hesaplara yatma başlarsa bir rahatlatma olur, yatma başlamadıkça sanki Komisyon yüzünden o geriye düşmüş gibi bir izlenim doğarsa Komisyon sorun yaşar bu kez de. Onun için, Bakanlıkla görüşülüp ne zaman bu zarar ziyan tespitleri bitecek, ne zaman o paralar hesaplara yaratacak, ne zaman karşılanacak; bir takvim orada açıklanırsa bizim elimiz rahatlar, biz daha teknik olarak bu sorunu ortaya çıkarırız.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Sayın Vekilim, onu anlatmaya çalışıyorum, bir brifing alalım, parayı da alırız, hasarı da alırız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Paranın bizimle ilgisi yok, parayı hiç katmayalım.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Yani neyi nasıl karşılayacaklar, bir öğrenelim de öyle ilerleyelim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Zaten öyle olacak.

HÜSEYİN ÖZHAN (Adıyaman) - Şu anda bir şey bilmiyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Perşembe günü bir dinleyeceğiz, sadece 25-26 Mayıs'a bir saha ziyareti planlayabilir miyiz, teknik olarak mümkün müdür, onu biz bir çalışalım çünkü Meclisin yazışmaları var, işte, bunun, efendim, görevlendirmeleri var, uzman görevlendirmeleri yani bu programın çerçevesinde... Olmayacak olursa takip eden haftaya sarktırız yani 30-31

Mayısta başlarız ilk şeyimize, takvim sarkar, haziran ayının ikinci haftasında bir hafta daha yaparız, süreci tamamlamış oluruz saha ziyaretleri...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Başkanım, Komisyonun 36 ili gezmesi mümkün değil. Eğer ki Komisyon derinlikli bir çalışma yapmak istiyorsa Malatya merkezli bir bölgede, Manisa merkezli bir bölgede, Çukurova merkezli -Niğde'yi de kapsayan- bir bölgede 3'e ayrılalım, o zaman sıkışmayız. Oradan Malatya merkezli -Maraş'ı da kapsayan, Urfa'yı da kapsayan; Urfa'da, biliyorsunuz, Bozova ve Hilvan'da arabaların camları kırıldı- 3 bölgenin bulunduğu havzada derinlikli bir çalışma yaparız, öbüründe biz gezeriz, vallahi amiyane tabirle yalapaş olur. Yani oraya uğrarız, buraya uğrarız; derinlikli bir çalışma yapmadan geliriz. 3 ana merkez üzerine düşürsek sağlıklı olur.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sadece, burada şu: Ana merkezde, il merkezlerinde il merkezli bir çalışma mı yapalım, yoksa bölgeleri orada toplayalım mı? Mesela, bu ikisi farklı.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Başkanım, ikişer günlük bir çalışma olur mu? Yani bugün gidelim, diğer ili iki gün gezelim, bir gün de ilçelere gidelim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İki gün demek üç gün demek, dönmesi dört gün demek.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - İlçeleri toplayalım Başkanım, ilçelere gidersek yetişemeyiz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yetişemeyiz.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - İlçeleri toplayalım bir yerde.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Belli ilçeleri -hepsine gitme şansımız olmaz- sonra onları toplayalım bölge toplantısı yapalım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hatta birden fazla ili toplayalım gerekirse bir bölgede mümkünse. İşte, Malatya ise Malatya'ya en çok yakın olan, hasar gören Elâzığ varsa...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) - Adıyaman var, Maraş var.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu sefer de iller "Bize niye gelmediniz?"e döner. İlçeler bile "Bize niye uğramadınız?" dediği yerde iller "Hayda! biz gelmiyoruz kardeşim." derler. Biz de tarım il müdürlerini çağırırız, onlar da gelirler, zaten Ankara'dan alacağımızı raporu oradan dinlemiş oluruz yani. Yani bu saha ziyaretinin bir ölçüsünü tutturamazsak...

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - İlk günde o zaman bir, bize kaç gün lazım? İki, hangi mekânlara gideceğiz? Üç, hangi ürünlere bakacağız? Tek tek hepsini gezemeyiz, Ordu'nun 19 tane ilçesi var yani hepsi dağların tepesinde, mümkün değil.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hayır bölünsek de etkili olmaz. Ordu'ya vardık, Komisyonu 5'e böldük ikişer kişi, yani sarı çizmeli Mehmet Ağa.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Başkanım, bölgesel de olabilir; Ordu'yu, Tokat'ı, Çorum'u bir tarafta toplarsınız, o olabilir.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İşte, onu konuştuk ya "Bu olur mu?" diye. Gelir mi mesela? Ordu'da çağırıldık Tokat'ı, Tokat gelir mi oraya?

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Zor gelir.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Gelmeye çalışırız.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Yani nasıl söyleyeyim, gelmesi lazım, öyle diyelim.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Yetişiyorsa her bölgeye gitmemiz gerekiyor. Bunu ilk önce bir çalışmak lazım, ondan sonra.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Model olarak bir şey söyleyeceğim, ÇKB'li TARSİM'li çiftçi bir; ÇKS'li TARSİM'siz çiftçi iki; hiçbir şeyi olmayan çiftçi üç. Bu üçünden birer kişiyi toplantıda dinleyip alanda da o 3 yeri gördüğümüz zaman bizim için yeterli olur. Çünkü oraya oda başkanı gelecek, birlik başkanı gelecek, sanayi ve ticaret odası gelecek onlar geneli anlatırlar.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Bunların üçüne tarım il müdürlükleri çalıştı zaten Başkanım ya! Yani Tokat'ta çalıştı, ben biliyorum, bunun raporları geldi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, ben bir şey anlatayım, bu sizin de başınıza gelir. Benim tüm baba varlığım 3 dönüm arazi var. 3 dönüm arazinin üzerinde -bir dilekçe verdim bundan altı ay önce- dikili ağaç yok. Yazmışlar, "100 elma ağacı, 20 kiraz ağacı." diye. Sıfır. Kayıtlarda o görüldüğü için, eleman olarak da oraya yetiştirme şansları olmadığından masa başında yazan çok bölge var. Biz oraya gittiğimizde siz de göreceksiniz, çok şeyi öyle de ortaya çıkarabiliriz. Onun için söyledim, şu tarım sayımı yeni başladı, işte genelge çıktı. Tarım sayımı olmadığı için 2001 yılından bu yana veriler de öngörüyle yürüyor. Bakın, buğday açıkladıkları için söyleyeyim: Amerika Tarım Bakanlığı "Türkiye'de 18 milyon 600 bin ton olacak." diyor. Uydudan bakmış adam, açıklıyor, geçen yıl 20 milyon 800 bindi, ondan önce 22 milyondur. Onun için söylüyorum, 3 tane örnek, model üzerinde soruna bakarsak o zaman orada 3 tanesinden farklı şey alabiliriz ama hepsi büyük işletme olursa hepsinin sorunu ortak zaten. 600 dekarın üstündeki bütün bahçelerde sorun ortak.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bu, katılımcıların profiliyle ilgili bir tartışma.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Evet, evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Biz şu anda henüz il ziyaretlerini nasıl yapacağımızı netleştiremedik. Yani iki ayrı görüş var: Bütün illere bir şekilde gidelim. Bölgeye gidelim...

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Başkanım, 36 tane il diyor burada.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - 34 diyor bendeki liste, 36 dolaylı olarak 60'a kadar çıkıyor.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Doğrudur, tabii, çıkabilir. Bu 36 ilde bölgesel olarak planlama yaparsak...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yetmiş iki gün gerekir, süre yetmez.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - İki gün değil de üç gün, dört gün yaparız. Yani şey değil.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - E nasıl yapacağız?

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Eğer biz böyle bir çalışmayı tamamlayacaksak, kimsenin de gönlünü, kalbini kırmadan bu işi yapacaksak, herkesi memnun etmeye çalışacaksak bence bunu yapmamız gerekiyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi şöyle, yani ne yapmak istediğinize karar verelim. Yani hepimizin, benim de herkesin ayrı bir isteği var. Hepimiz istiyoruz ki Komisyon kendi ilinde bir gözüksün, hepimizin arzusu bu, kendi siyaset alanımızla ilgili. Ama biz ne yapmak istiyoruz Komisyon olarak? Bence bunu tekrar tartışalım. Bakın, dedik ki hızlı bir saha ziyaret yapalım -bu, geçen haftaki tartışmayı hatırlatıyorum- Bakanlığa çok hızlı bir öneriler paketi sunalım. Keşke bunu bir-iki hafta içinde yapabilsen ama takvim buna müsaade etmiyor. O zaman 2 il yapacağız -bayram öncesi bunu yaparsak- 2 il yapıp üçüncü il sonra ara rapor bittikten sonra... Az çok ne olduğunu hepimiz biliyoruz, vatandaşın neyi talep ettiğini de az çok biliyoruz. Plan raporumuzu hazırlayalım, sonra ikinci etaba geçelim, yaz döneminde de -ağustos döneminde- gezelim yani sıkıntı yok. Bakın, bir ile gitmesi, gelmesi iki gün minimum, bazı ulaşım imkânlarını düşünürseniz üç gün, bir günlük bir çalışmanın toplam zaman maliyeti. Şimdi, ben de istiyorum yani ben çok severim gezmeyi ama bir de bir sorumluluğumuz var. Bir müddet sonra belki hepimiz yorulacağız, bu iş benzer olmaya başlayacak aynı şeyler çünkü don olayında birbirine benziyor şeyler. Buradan biz etkili çalışma mı çıkaracağız, yoksa saha ziyaretiyle anlamını bulan bir programa da dönebilir. Bu çizgiyi tutturursak bence...

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Başkanım, zayıfın büyüklüğüne göre ürünleri tespit edip ona göre de gidilebilir.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Bakanım, bölge toplantısı sanki biraz daha böyle öne çıkıyor gibi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, bölge toplantısı dışında şu da yapılabilir: Ürün bazında o ilin o ürünle ilgili etkisi... Biraz evvel örnekledim ya, örneğin Türkiye'de ve yurt dışında elma pazarının fiyatını Niğde'deki üretici belirliyor; Denizli, Antalya, Karaman, Konya ona bakıyor.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Sayın Vekilim, şimdi, ürün bazında olduğu zaman...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Benim bildiğim Karaman ve Isparta... Yüzde 22'sini Karaman, yüzde 22'sini Isparta...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, ihracat fiyatını bizim ora belirliyor.

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Şimdi, bölgedeki vatandaş, atıyorum, Kahramanmaraş'taki vatandaş... Size göre siz haklısınız, orada sıkıntı yok, bize göre de haklıyız ama şimdi, sahadaki insan ona bakmaz. O der ki: "Ya, benim ilimdeki -atıyorum- ceviz de bana göre çok kıymetli" Yani bu şekilde olmasından ziyade zaman da dar olduğu için bence bölge şeklinde yapıp... Mesela Malatya dedik, Malatya'dakileri, oradaki muhataplarımızı, ziraat odasını falan işte oraya toplayalım, çağıralım, o şekilde herhâlde...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Vekilim, aynı şeyi söylüyoruz ama şöyle farklı söylüyoruz: Bir ürün olsun; mesela 6 yerde kayısı yetişiyorsa bu 6 yerde yetişen kayısıdan en önemli, hem ihracat hem yurt içi pazarında...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Tamam, Malatya diyelim ki.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Örnek olsun diye söylüyorum: Orayı hedefleyelim, bölgeyi de oraya çağıralım, o arkadaşlarla da görüşelim ama zorunlu hâl doğarsa da gidelim, o ayrı bir şey. Ben ayrı fikir söylemiyorum, yalnız, ürünün... Örneğin, şimdi, Manisa'da üzüm ama İzmir'de aynı zararı görmemiş üzüm, oraya da gittiğim için söylüyorum. Şimdi, Manisa'yı merkeze aldığımız zaman çevrede Denizli'de elmada da ciddi var, şeftalide var, cevizde var. Şimdi, buna göre bir stratejiyi ürün üzerinden yürütürsek örneğin kayısı Malatya'daysa çevre iller de gelip orada işte yer fıstığını, Gaziantep, Urfa, Adıyaman, Maraş... Maraş'ta da bayağı var çünkü Ziraat Odası Başkanı da gitti, 10 ile gitti, o 10 il de stratejik olarak benimseyebiliriz; biz onu Bakanlıktan hangi illerde, hangi ürün öncelikli ve yoğun zarar gördüyse belirlersek oraya da toplar, onu da görüşürüz, orada bir sorun yok.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Fethi Bey, süren doldu, biraz da biz konuşalım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun efendim.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Başkanım, şimdi, Komisyonun görevini Tarım Bakanlığının teknik elemanı gibi indirgemeye başladık, biz bu işin altından kalkamayız. Burada Komisyonun birinci görevi: Geniş bir alanda don olmuş; öncelik vatandaşımızın devleti, Meclisi yanında görmesidir.

Malatya çevresi toplanır, oranın Ticaret Odası vesaire bir salonda toplanır, herkes görüşlerini söyler, biz önerilerimizi buraya aktarıyoruz. Çok teknik bir yapı değil ki burası yani elimize mezurayı alıp bahçede ne kadar zarar görmüş, bunun zaten altyapısını Bakanlık yapar ama Bakanlığın kaçırdığı yerler falan olursa önerilerimizi buluruz tabii. Asıl tarım politikası, iklim değişikliğinden dolayı artık bu ekim dönemlerinin falan ayarlanması lazım, bu önerilerimiz olur. Biz bunun altından kalkamayız. Yaz geldi, herkesin düğünü derneği var; cumartesi, pazar koştur, koştur, koştur...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kesinlikle.

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Simge 2 tane yere bakılır, simge, oradaki görüşler alınır, toplanılır. Yani Niğde'ye gidilir, Niğde'de denir ki: "Geniş bir alan zarar görmüş ama bundan sonra böyle yapılacak, şöyle yapılacak." Biz bunun detayına girersek biz bu işin altından kalkamayız.

Bakanlık zaten bu konuda çalışıyor ama önerilerimiz olur "Şöyle yapılsın, böyle yapılsın." diye. Yoksa biz ürün bazında tek tek... Der ki adam: "Toroslarda Elmalı ilçesinde benim bura da zarar gördü, gel buraya bak." Böyle her tarafı gezme imkânımız mümkün değil. Birkaç merkezde toplanılabilir ama dediği gibi, çok simge olan işte, Malatya, üzümde Manisa, Akdeniz Bölgesi'nde bir yerde toplanılabilir. Bu işi çok fazla uzattığımız zaman biz altından kalkamayız ki yani ben öyle düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - O da güzel bir düşünce. Bir de ben şöyle düşündüm, mesela, örnek veriyorum bizim fındık için: Karadeniz Bölgesi'nde nereden nereye yayılıyor? Diyelim ki Samsun'dan Trabzon'a kadar, ortası tam Ordu. 2 ekip gelir, bir tanesi Samsun'dan Ordu'ya gelir, öbür ekip de Trabzon'dan, Giresun'dan Ordu'ya gelir, ikinci gün orada toplanılır. Ama bahçe bahçe gezerek biz bir tanesinin örneğini alırız, o zaten bize gösterir, bir donma olayı var. Ondan sonra zarar miktarlarını çıkartırız, bize anlatırlar zaten, kişinin uzmanı olan o. Bakanlık hakikaten bayağı güzel bir çalışma yaptı o konuda, onları dinleriz. Bunun haricinde, ha, sivil toplum kuruluşlarından bir ikisi de katıldı, biz belki onlara davet göndeririz, diğer şehirlere de "Şu tarihte şurada bulunun hepimiz." deriz. Biz, 2 grup ortada birleşiriz, belki üç gün içerisinde, örnek veriyorum, o bölgedeki fındık dâhil, başka ürünler de varsa sonucu çıkartırız. İkinci sefer aynı şeyi -diyelim ki- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne yapabiliriz. Yani, o da işimizi çok kolaylaştırıyor. Örneğin, Diyarbakır'ı merkez olarak seçeriz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şöyle, o zaman İbrahim Ağabey, çok doğru fakat yani şöyle düşünün: Şimdi, bir planlama yapacağız, bugün Malatya'ya gideceğiz mesela, Malatya'ya gitmek için Türkiye'nin dört bir tarafından... Pazar günü dedik ki: "Pazartesi Malatya'da programımız var." Bir kere pazar günü çıkmamız gerekiyor; kimi sabah erkenden çıkacak kimi uçağı ayarlayacak, kimi aktarılacak, pazar günü akşam vardık. Pazartesi günü dönüş, Malatya'dan -bildiğim kadarıyla- akşamüstü bir tane Ankara dönüş uçağı var; işte kimi Elâzığ'a gidecek, kimi orada kalacak, yani bir günlük program için bile en az, minimum üç günlük bir planlama gerekiyor, üç günlük program için bizim bir haftayı bir kere planlamamız gerekiyor. Yani şunu demeye çalışıyorum, mesela, daha pratik bir şey söyleyeyim: Malatya'ya gittik, pazartesi günü Malatya'dayız ya da cumartesi Malatya'dayız; cuma buradan çıktık, vardık, cumartesi Malatya'dayız, bir günlük Malatya'da etkin bir program yapalım ve bitirelim. Yani bir grubu başka bir yerden çağırırız, o oraya gelir... Çünkü ulaşımı hepimiz seçimlerden biliyoruz, diyoruz ki "20 köyü gezeceğiz." bir çıkıyoruz, 5'inci köyde bitiyor, şeyimiz bitiyor; bir de vardığınız yerden siz istediğiniz kadar hızlı ayrılmıyorsunuz, sahada takılmak zorundasınız. Yani, 1'inci etap çalışmayı söylüyorum: Biz hızlıca en çok zarar gören iller üzerinden, 2 ya da 3 il üzerinden saha çalışmalarını bitirelim -bir günlük, tek günlük, bunu nasıl yapacağımızı planlayalım, katılımcıları belirleyelim- o bölgedeki en çok zarar gören bölge neresiyse oraya Komisyon olarak hep beraber gidelim, burada notlarımızı alalım, sonra gelelim buraya, hızlıca bir ön rapor çıkartalım ve bunu Bakanlığa sunalım. Biz burada şeyden sonraya kalırsak -temmuzdan sonraya, ağustostan sonraya- Bakanlık zaten bir karar verecek; bizim önerilerimiz, Meclisin önerileri, Komisyonun önerileri fiilen etkisiz hâle gelecek. Burada da biz diyeceğiz ki: "Biz gittik ama..." "Sizin dediğiniz olmadı." noktasına gelecek yani; kastettiğim o, yoksa bütün illeri gezmek...

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - O zaman pilot şehirler seçelim...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, bir de şunu da ilave edebilirsek sevinirim: Şimdi, malum, gittiğimiz illerde, o vatandaşları buraya, Komisyona çağrı için isimler verdik. Aslında, onları orada dinlemekte de fayda var diye düşünüyorum ben; direkt yerinde, oradaki Ziraat Odasını veya temsilcilerini. Şimdi, Malatya'ya gittik, Malatya'yla ilgili oradaki kayısı üreticisini buraya getirmektense nasılsa oraya gidiyoruz, orada değerlendirmek, öyle yaparsak...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kastettiğim bu, tam da bu, o gün orada olması gereken oda başkanları...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Çünkü sıcaklığı sıcaklığına yapalım ki zaten bakın nisanda don oldu, süre gittikçe zorlaşıyor ve Bakanlığın da şekil almadan bizim bir şey çıkarmamız gerekiyor ortaya, geç kalmadan ve sıcaklığı sıcaklığına yerinde sonuca gidersek iyi olur.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Bir şey söyleyebilir miyim, sıra geldi mi bana?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Estağfurullah, buyurun.

LEVENT UYSAL (Mersin) - Zaten herkes burada problemlili şehirlerin vekili ve problemleri de iki-üç aydan beri yaşıyoruz. Mesela, ben Mersin'le ilgili konuşayım, zaten Vekilim de birebir hâkim. Bizim Mersin'de diyelim ki Tarsus en çok hasar almış, biz diğer ilçedeki arkadaşları da Tarsus'a çağıralım. Tarsus'taki paydaşlarımızı da çağıralım belirleyeceğiz; ticaret odasıdır, tarım borsasıdır; bunları yapalım, hem onların fikirlerini alalım, bir not tutalım, oradaki teknik insanlardan da şu ana kadar neler yapıldığını dinleyip o gün bu işi bitirip diğer tarafa geçelim, yoksa bunun sonunu alma şansımız yok. Böylelikle, misal veriyorum, en hasar alan bölge olduğu için de Tarsus'a ilçelerden de kimse bir şey demez; misal veriyorum, anlatabildim mi? Böyle çözelim, belirleyelim, biz kendimiz vekil olarak da bunları belirleyebiliriz, Mersin Vekillerimiz burada. Misal veriyorum, biz üçümüz, dördümüz diyelim ki Mersin Erdemli'de olmak istiyoruz, Erdemli'de şu insanlarımızla beraber olalım, sizin belirlediğiniz paydaşları da oraya davet edelim, olayı bitirelim.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Başkan, son bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Aslında, sizin en başta sorduğunuz bir soru vardı, yine haklı bir soruydu. Çünkü bütün partiler saha çalışması yaptı mı?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yaptı.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Talepler belli mi?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Belli.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Bakanlık çalışma yaptı mı?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yapıyor, yapmaya...

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Talepler belli mi? Belli. Biz şimdi ne yapmak istiyoruz? Biz şimdi bir nevi bütün ortak Komisyon olarak talepleri yerinde gözlemlemek istiyoruz, ortaklaştırmak istiyoruz. O açıdan da bence 3 merkez yeterlidir. Malatya merkezli toplayalım -katılıyorum size- Çukurova merkezli -Niğde'yi de kapsayacak- Manisa merkezli; öbürünü biz yetiştiremeyiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O zaman 5 bölge olacak. Baktığın zaman Trakya'ya, bir de Karadeniz'de ayrı ürün var. Bir de ürün deseni farklı Sayın Vekilim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Mesela, fındık yok hiç, fındığı dillendiren yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Mersin'deki ürün deseni farklı, Karadeniz'de de fındık ve çayda sorun var. Şimdi, dediğim gibi, bölgeler üzerinden yaparsak daha sağlıklı olacağını düşünüyorum.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bakın, bölge yapalım, aynı şeye gidiyor. Bakın, bir haftada 2 yer; madem bu kadar süreç kısıtlı, bu kadar herkes hassas bir haftada 2 merkez yapabiliriz. Yani bir haftada 2 bölge biter, biz üç haftada bölgeyi bitiririz zaten.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Şimdi, bir de şöyle sorun var: Şimdi, o Mersin ve Adana'daki olay ocak ayında gerçekleşti, aradan geçen beş ay. Beş aydır orada hâlâ sorunla ilgili çözüm mü var?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, o da başka bir mesele. Çoğu ödemeler yapıldı diye biliyorum orada.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Yok, hiçbir şey yok. Benim oradaki önermem şöyle: Şimdi, Sayın Başkan, şimdi o bölgenin sorunu üzerinden beş ay geçmiş, olmayanları saptamak, gidip de bahçe saptamak değil, Çukurova'da gidip de bahçe bakmanın anlamı yok. Oda başkanları, sanayi ve ticaret odası başkanlarıyla, çiftçi birlikleri ve kuruluşlarıyla orası hallolur. Ama

öbür tarafta, alanda da şu nisan ayındaki donun yarattığı etkiyi göreceğimiz bahçelere oralarda gideriz. Zamanı doğru kullanma açısından söylüyorum, birinde beş ay geçmiş olayın olduğundan bu yana. Veriler artık ortaya çıktı, ne kadar zarar var, ne kadar ödeme yapılması gerekiyor; onların ocak, şubatta da işte... Örneğin, şimdi, şöyle bir şey de var: Mesela, ziraî donun etkisi tarla bitkilerinde saptanmadı. Neden saptanmadı? Bahçeye yoğunlaşıldı. Ama adam lahanayı, şeker pancarını ekmiş, don vurdu, esas ekim döneminden önce ekmiş. Çünkü niye? Erkenci ürün almak istiyor. Şimdi o adama ne tespit yapıldı ne destek veriliyor. Ama onun 2 kere gideri var, yani 2 kere fide dikti. Bizim orada şimdi lahanasına don vuran adam bir daha ekti, Mayısın 15'ine kadar ekiliyor orada.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Birinciye aldı mı ki?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Dondur işte, yok, birinci dondu, fide dondu, o fideyi söktü yeni fide dikti, ikinci dikim. Ama 2 dikimde 2 tane fide, o kadar gübre... Ben bunun için söyledim: Yani ortadaki olayı Çukurova'da tespit, diğerlerinde yerinde değerlendirmeye ihtiyaç olduğunu söylüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - O zaman şöyle yapalım...

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Başkanım, müsaade ederseniz, arkadaşların tamamı hemen hemen aynı şeyleri söylüyorlar. Dolayısıyla, siz bir planlamayı yapın bu minval üzerine, "bismillah" deyip perşembe günü dinleyeceğiz zaten şeyi, ondan sonraki Meclisin izinlerine göre ya da yazışmalarına göre başlayıp her bölge ve ürün desenine göre...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ziyaret takvimini o zaman netleştirelim.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Diyelim ki İç Anadolu'da elmayla ilgili, işte Çukurova'da Adana'da, Mersin'de daha çok turunçgillerle ilgili, ondan sonra işte Tokat, Karadeniz ayrı bir şey, Ege ayrı bir şey, orada en fazla zarar gören bir ili baz alıp o şekilde bir toplantı yapalım ve hızlı bir şekilde, bütünü dolaşmadan da ara şeyini biz yapabiliriz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Birinci ilden sonra da bir ara rapor çıkartıp devam da edebiliriz yani, illa kendimizi de şey yapmayalım yani.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Artı, burada arkadaşlar kimlerin çağrılacağını, sizler onları da... Ki bu çağrılmaların, arada birisi çok önemli, unutulmuş da olabilir. Tekrar Komisyonun yetkisinde yapabiliriz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Dinamik, tekrar çağırırız.

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Çok takılmayalım, o işi; toplantıyı da nihayete erdirelim yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım ben tamamlama konusunda belki... Kusura kalmayın, geç kaldım; bizim de bir sorun vardı, genel merkezdeydik de. Şimdi, bana göre sahaya çıkmadan önce iki aşamayı yapmamız gerektiğini düşünüyorum: Birincisi, Bakanlığın ne yaptığını bir; iki, TARSİM'in ne yaptığını. Çünkü burada en önemli şey, şu anda iki kurumdan veri alalım ki sahaya gittiğimiz zaman daha sağlıklı cevap alalım diye düşünüyorum. Çünkü TARSİM zaten suçlu, neden suçlu? Geçen sene de ifade ettik TARSİM'e, bunu burada biz Komisyon olarak, Bakan Bey'e ben bütçede de ifade ettim, daha önce de ifade ettim. "Daha önce atlamışız." dedi, TARSİM atlamış. Şimdi şöyle bir şey var, hepimizi de ilgilendiren bir konu değerli arkadaşlar: Donla beraber kuraklık da şu anda sorun ve bununla ilgili TARSİM'in yaptığı bir yanlış uygulama var. Atıyorum, Tekirdağ Süleymanpaşa merkez ilçemiz, merkez ilçenin bütünü olarak yağışı alıyor ama yağış, artık şu parseller arasında dahi fark var. Yolun bu tarafındaki parsel yağış almış, bu almıyor. Burada kuraklıktan dolayı zarar görüyor çiftçimiz ama ortalamayı aldığı için mağduriyet var. Bunu kabul ettiler ama daha hâlâ TARSİM bu sene de yine yattı kulağının üzerine, bunu bizim özellikle ifade etmemiz lazım. Çünkü geldiğimiz noktada hep pansumanlarla gidiyoruz, pansumanla gittiğimiz zaman da işte çiftçide sorun yaşıyoruz. Çiftçinin de TARSİM'den kaçma sebeplerinden bir tanesi bu yüzde 10, yüzde 20 ürünlerde muafiyet kesiyor. Bu muafiyette çiftçi diyor ki: "Kardeşim, zaten yüzde 30 bana zarar kesecek. Yüzde 20'si muafiyete geçti, kârlılık..."

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Yani şunu biz Komisyon olarak önermemiz lazım: TARSİM'in yeniden ele alınması.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Aynen, aynen. Burada bizim en azından...

BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) - Yani bu Komisyonun çalışmalarından, belki en somutlarından biri...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Çıktı olacak; Komisyonun -en önemli- bana göre sonuç bildirgesinde TARSİM'in tekrar revize edilmesi ve... Şimdi, sigortayı yaptırıyoruz; araba sigortası, kaç para kasko? Bizim TARSİM'ler anasının gözüne gitmiş şimdi baktığınız zaman ve belli ürünlerde şeyse daha da kötü, meyvede adam diyor ki...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - Burada onu zorunlu yapmamız lazım...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama sevgili Vekilim, zorunlu yapacaksın da adamın serası...

MEVLÜT KURT (Kahramanmaraş) - TARSİM'in yapısını şey yapalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tabii, tabii. Serada adam diyor ki: "Ben 300 milyon şey yapacağım." İşte en son Amasya'daydım ben, zarar gören ablamız zorla yapmış sera; "Ya Vekilim, ben 400 bin lira verdim; yüzde şeyi muafiyet, 200 küsur lira gitti, neyse belli bir oranı; alacağım para beni, hiç yapmamam daha mantıklı." Şimdi, bunları bizim cezbetmemiz lazım, bunları bizim yönlendirmemiz lazım ki bir daha vatandaşla bizim veya devletin karşı karşıya gelmemesi, sigorta nasıl kaskosunu yaptırıyorsa TARSİM'de de bir cezbedici bir şey olması lazım. Bizim TARSİM cezbetmiyor, TARSİM bizi kaçırıyor.

Sayın Vekilimiz dedi herhâlde az önce, çıktı, Ejder Vekilimiz söyledi: "Eleman yok." diyor. Böyle bir mantık var mı? Eleman yok diye bir şey yok ki. Eksper yokmuş. Kardeşim, senin eksperin yok diye bir şeyi savunamazsın bir şeyde. Çünkü sonuç bitmeden, tarladaki hasarı senin görmem lazım zamanında. Şimdi, o hasarı içinde görmeden, eksperin zamanında oraya gitmesi gerekiyor. Ama elindeki, "Eksper yok." dediğin zaman, Sayın Bakan, denir mi? Yani sizin bunu dememeniz lazım. Eğer çıktıysanız bu yola, sizin orada bütün altyapınızı oluşturmanız gerekiyor, lojistiğini yapmanız gerekiyor. Ama bizim en büyük handikaplarımızdan bir tanesi "İnsanları arıyorum, ben hasarı gittim bildirdim. Bana ne gelen var ne giden var, ne arayan var ne soran var." Şimdi, ondan sonra az önce Sayın Vekilimiz ne dedi? Zarar görmüş lahanası; mecbur süreyi geçirmemesi gerekiyor, zamanı geçirmemesi gerekiyor. Ne yaptı, tekrar dikti lahanasını. Ama oradaki hasarı göremedi, hasar sisteme girmedi veya kayda girmedi. Ne oldu? Bu sefer mağduriyet olacak. Şimdi, bunların da bizim önüne geçmemiz lazım. Yani kısacası bizim ana temamız burada TARSİM'i tekrar ele alıp, TARSİM'i yuvarlayıp, nasıl yapacaksak yapıp; çiftçinin, ülkenin tarımının bana göre en büyük şemsiyesi olması gerekiyor. O konuda da bizim çok sıkı bir markaj uygulamamız gerekiyor kendilerine.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ederim.

Evet, arkadaşlar, o zaman şöyle ben kısaca iki cümle özetleyeyim. Biz şimdi Bakanlığımızın perşembe günü bilgilendirmesinden sonra 3 lokasyonda bir bölge toplantısı yapıp ondan sonraki çalışmaları, diğer illere nasıl gideceğimizi de ayrıca planlayalım. Bana da sorarsanız diğer illere de bir şekilde yani ya Komisyonu bölerek, 4 grup hâlinde işte 3'er il gibi ikişer gün orada mesela olabilir; ikişer, üçer gün gibi bir seferlik bir çalışma yaparız, neredeyse bu kapsama girmeyen il bırakmayabiliriz. Ama bütün 22 kişinin bütün illeri gezelim, hatta ilçelere doğru inelim dediğimizde yapamayız yani fiilî imkânsızlık oluşur. Netleştirelim, Mecliste de görüşelim Sayın Bakanım; şeyleri de aldıktan sonra, izin ve bürokratik süreçleri de yönettikten sonra ilk programımızın Malatya olması konusunda da hem şey yapmış olalım isterseniz. Hem orada ilk bir deneme yaparız, oradaki çalışmamıza göre de sonraki illerdeki çalışma usulünü de güncelleriz. Yine, zaten, bilgiler size de gruptan da gelecektir. Bütün üyelerimizin olduğu bir grubumuz yapıldı, oradan da bilgilendirmeleri inşallah beraber yapacağız.

Hepinize teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 17.45